

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöskydd
Gunilla Cassing Fällman
010-2247353

YTTRANDE

Datum
2021-11-04

Sida
1 (10)
Referens
522-5697-2021

Regeringskansliet
m.remissvar@regeringskansliet.se

103 33 Stockholm

Yttrande över remiss - Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar.

Ert diarienummer M2021/01219

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Värmland lämnar främst synpunkter på förslagen till ändrade fridlysningsbestämmelser, ändringar avseende 12:6-samråd och dispensprövning, nya områdesskydd och om livsmiljöunderlag. Länsstyrelsen avstår från att lämna synpunkter i delarna som berör brottsförebyggande åtgärder mm.

- Länsstyrelsen ser positivt på att fridlysningsbestämmelserna lyfts till lagtext och att det föregås av en proposition.
- Länsstyrelsen förordar att kommande lagrum i 8 kap formuleras så att tolkningar av direktivens betydelse i rättspraxis inkorporeras i lagtexten för att blir tydliga.
- Länsstyrelsen menar att det finns oklarheter i förslaget att samråd 12:6 och dispens ska hanteras i förening på myndighetens initiativ och därför behöver utredas vidare.
- Ett generellt krav på samråd enligt 12:6 om när åtgärder *kan antas påverka fridlysta arter eller deras livsmiljöer* behöver utredas närmare i relation till andra anmälningsbestämmelser i miljöbalken.
- Det är positivt att möjlighet införs att inrätta områdesskydd för fridlysta arter men användbarheten minskar med en minsta storleksgräns, som därför bör tas bort.
- Länsstyrelsen avstyrker förslaget om livsmiljöunderlag med den form och omfattning som nu föreslås.
- Arbetet att ta fram livsmiljöunderlag är mycket resurskrävande och det bedöms att mer nytta av insatta resurser kan fås om de i stället används för att stärka upp befintliga system när det gäller textfaktainsamling och kunskapsspridning och förebyggande och främjande åtgärder .
- Länsstyrelsen bedömer att utredningen underskattar behovet av förstärkta resurser till genomförandet av de föreslagna ändringarna.

Övergripande

Utredningen är omfattande och ambitiös och vissa delar griper över mycket större problematik än fridlysningsbestämmelserna som sådana.

Utredningen är i stor utsträckning fokuserad på terrestra miljöer, de limniska arterna och deras livsmiljöer behöver lyftas fram i mycket större omfattning i det fortsatta arbetet.

För att förtydliga bestämmelserna och utreda eller ta fram vägledande material, behöver förslagen renodlas. Det behöver bli tydligare vilka förslag som avser att stödja och förtydliga vid bedömningen av fridlysningsbestämmelserna i prövning och tillsyn enligt miljöbalken, och vad som har ett förebyggande och främjande syfte avseende tex miljömål och biodiversitet i ett bredare perspektiv.

Länsstyrelsen förordar att man i första hand ska stärka upp befintliga system när det gäller tex faktainsamling, framtagande av information och kunskapsspridning om de fridlysta arternas biologi, inrättande av områdesskydd och ändrade prövnings- och tillsynsprocesser.

För att uppnå bättre status för den biologiska mångfalden och mer specifikt olika arters livsmiljöer, som framhålls i förslagen till livsmiljöunderlag, är länsstyrelsens bedömning att andra typer av satsningar är mer lämpliga, t ex åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer, restaurering av miljöer för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, naturvårdande skötsel samt ett förebyggande och främjande informationsarbete.

Nytt kap 8 i miljöbalken och nya fridlysningsbestämmelser.

Nytt kap 8

Länsstyrelsen välkomnar förslaget att lyfta bestämmelserna om fridlysnings till ett kapitel i miljöbalken. De förarbeten som blir aktuella inför att utforma dessa lagrum kommer att vara till stor nytta vid bedömningen av avsikten med fridlysningsbestämmelserna och vad rekvisiten står för. Det kommer att underlätta både för verksamhetsutövare och myndigheter som hanterar fridlysningsfrågorna, minska otydligheten och öka förutsättningarna för en rättssäker hantering.

För länsstyrelsen kommer förslagen till nya formuleringar i lagtext att medföra behov av nya vägledningar och information till markägare och verksamhetsutövare, nya handläggningsrutiner och samverkansformer med tex skogsstyrelsen.

Förändrade fridlysningsbestämmelser.

Länsstyrelsen välkomnar förslaget att separera bestämmelserna för de delar som härrör från fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet samt dispensmöjligheternas som följer härav. En sådan uppdelning bör leda till att det blir tydligare hur Sverige implementerat EU-direktiven.

Utredningen menar att de föreslagna ändringarna i viss mån försämrar skyddet för fåglar i relation till det som nu gäller, men att ändå det mesta av

skyddet kvarstår. Den största förändringen är att §4 p. 4 i artskyddsförordningen utgår för fåglar.

Länsstyrelsen uppfattar att utredningen menar att det räcker med den föreslagna §13 som kan jämföras med nuvarande § 4 p. 2 i Artskyddsförordningen, eftersom man tolkar att EU-domstolen i Mål C-441/17 (Białowieska) meddelat att en sådan ”störning” också avser ett skydd för mot skada och förstörelser av platsen för häckning och rastning.

Enligt denna EU-dom anges att artikel 5 i fågeldirektivet kräver att medlemsstaterna antar ett heltäckande och effektivt regelverk genom att – i likhet med vad som föreskrivs i artikel 12 i livsmiljödirektivet – genomföra konkreta och specifika skyddsåtgärder som gör det möjligt att säkerställa att ovannämnda förbud respekteras, vilka främst syftar till att skydda häcknings- och rastplatser för de fåglar som omfattas av fågeldirektivet. Dessa förbud ska dessutom tillämpas utan några begränsningar i tiden. Man kan alltså tolka det som att domstolen menar att häckningsplatser och rastplatser för fåglar i fågeldirektivet ska skyddas trots att det inte är formulerat tydligt i artikel 5.

Utredningens förslag medför en risk för otydlighet. Om EU-rätten har gjort tolkningar som gör gällande att vissa platser och inte bara ”exemplar” av arterna är skyddade behöver paragraferna utformas med en ordalydelse som inte kräver att man läser EU-domar för att kunna tolka bestämmelsen. Länsstyrelsen förordar att kommande lagrum formuleras så att tolkningar av direktivens betydelse i rättspraxis inkorporeras i lagtexten.

Nytt i 12:6

Länsstyrelsen välkomnar idén om att tidigt fånga upp frågor om påverkan på fridlysta arter vid planerade åtgärder och verksamheter. Utredningen föreslår ett tillägg till bestämmelserna om samråd enligt 12 kap miljöbalken om att samråd ska krävas för åtgärd *som kan antas påverka fridlysta arter eller deras livsmiljöer i strid med bestämmelserna i 8 kap. miljöbalken*. Länsstyrelsen vill påminna om att med nuvarande bestämmelser så blir 12:6 samråd endast aktuellt då det inte krävs annat tillstånd eller anmälan enligt miljöbalken. Här synes utredningen ha förbiset att 12:6 samråd alltså inte brukar bli aktuellt om det t.ex. är en verksamhet som kräver anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap eller anmälan till kommunen om miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap.

Hänsynskraven enligt 2 kap miljöbalken ska appliceras även för dessa anmälningar och bör därför även hantera påverkan på fridlysta arter, såvitt de inte väcker förbuden i artskyddet och det ansöks om dispens. Det är oklart om utredningen har tänkt på dessa anmälningsbestämmelser när den föreslagit att 12:6 samråd ska hållas för frågor om fridlysta arter. Länsstyrelsens ser här en risk för dubbelprövning om både 12:6 samråd och anmälan ska behövas. Därför behöver relationen mellan ett sådant samråd och andra anmälningsbestämmelser utredas vidare och förtydligas. Man skulle också då kunna se över om det går att lösa frågan med tydligare uppdrag om tillsynsvägledning eller överlämning och remissförfaranden likt bestämmelserna i förordningen om miljöfarlig verksamhet (§22, §24 §25f och §26) eller 11 kap och relativt fridlysningsbestämmelserna.

Det är idag svårt att förutse när frågor om fridlysta arter blir aktuella i 12:6 samråd och ofta behöver länsstyrelsen begära in inventeringar av fridlysta arter eller naturvärden som kompletteringar i dessa ärenden. Det innebär också att underlagen ibland inte är kompletta inom miljöbalkens tidsfrist om 6 veckor då inventeringar av en viss art kan behöva göras en sviss tid på året. Detta gör att processen för samråd enligt 12:6 har en begränsning i relation till artskyddsfrågor. För samråd om artskyddsfrågor kan denna tidsfrist behöva vara mer flexibel.

Länsstyrelsen noterar vidare att artskyddsutredningens förslag i viss mån står i motsats till Skogsutredningen, där det föreslås att en underrättelse om avverkning, uttag av skogsbränsle eller skyddsdikning inte längre ska utgöra en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Där föreslås i stället att markägaren själv ska bedöma om åtgärden omfattas av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen befarar att det kan vara svårt för markägaren att avgöra om och när en anmälan om samråd på grund av fridlysta arter behövs eller när en artskyddsdispens behöver sökas eftersom tillräckligt underlag för den bedömningen saknas i stora delar av landet. Förslagen i de båda utredningarna behöver samordnas för att hitta en lämplig lösning på provnings- och tillsynsförfarandet av fridlysta arter vid skogsbruksåtgärder.

Nytt i dispensprövningen

Genom förslaget att skogsstyrelsen ska hantera dispensprövning för skogsbruksåtgärder kommer dessa prövningar att försvinna från länsstyrelserna. Länsstyrelsen Värmland har hittills endast hanterat enstaka sådana dispenser relaterade till skogsbruksåtgärder. Det borde därför inte i dagsläget vara ett stort problem för skogsbrukets aktörer att någon enstaka gång behöva ansöka hos länsstyrelsen, även om det för den enskilde skogsbruksaktören naturligtvis kan bli en förenkling att endast behöva ansöka hos en myndighet.

Då länsstyrelsen fortsatt föreslås hantera dispensprövningar där syftet med verksamheten är något annat än skogsbruk, kan det bli aktuellt för båda myndigheterna att pröva dispens för tex samma exemplar av en art eller fortplantingsområde. Länsstyrelsen ska fortsatt handha ärenden där tex en avverkning syftar till att ändra markanvändning, tex vid avverkning för omläggning till betesmark, bebyggelse, husbehovstäckter eller liknande. Samma aktör kan därmed komma att behöva ansöka hos två myndigheter beroende på syftet med åtgärden trots att det handlar om samma plats.

Om Skogsstyrelsen tar över dispensprövningarna för skogsbruksåtgärder är det av stor vikt att det finns en god och fungerande samverkan mellan myndigheterna kring bedömningarna. I det fortsatta arbetet med ändrade bestämmelser behöver förutsättningarna och formerna för denna samverkan beaktas. En väl utvecklad samverkan mellan myndigheterna främjar ensade tolkningar och bedömningar. Dispensprövningen blir en ny arbetsuppgift för Skogsstyrelsen vilket kommer att kräva resurser för kompetensutveckling och bra rutiner för att ge Skogsstyrelsen en bra introduktion till miljöbalken

och fridlysningsbestämmelserna. Sådant uppdrag om samverkan bör tydliggöras i styrdokument för myndigheterna.

Utredningen föreslår att länsstyrelserna ska delta i framtagande av en handbok för Skogsstyrelsens hantering av artskyddsärenden. Länsstyrelsen bedömer att handboken och kompetensutvecklingen behöver vara på plats innan ansvaret överläts.

Vidare ser länsstyrelsen att det krävs en satsning på Skogsstyrelsens resurser att hantera fridlysta arter i ärendehantering engenerellt, då erfarenheterna de senaste åren är att förutsättningarna för detta minskat då man har ändrat hanteringen av information från artportalen och i mindre grad ser observationer av fridlysta arter i sina granskningar av avverkningsärenden. Samverkan med länsstyrelsen har därmed minskat då färre fall blir föremål för dialog enligt den framtagna rutinen mellan Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen vill också kommentera att Skogsstyrelsens handläggning av artskyddsdispenser inte kommer att ta bort behovet av kontakt med flera tillsynsmyndigheter vad gäller skogsbruksåtgärder. Fortsatt hanteras ändå frågor om påverkan på exempelvis fornlämningar eller Natura 2000-områden av länsstyrelsen.

Det föreslås att den myndighet som utövar tillsyn enligt miljötillsynsförordningen ska pröva dispensfrågan. Det är otydligt om detta innebär att även andra tillsynsmyndigheter, exempelvis kommuner, förväntas handlägga artskyddsdispenser om det skulle aktualiseras inom deras miljötillsynsansvar. Om så är fallet anser länsstyrelsen att ansvaret för artskyddet blir otydligt och att skyddet för hotade arter riskerar att försämrans genom att ansvaret sprids på flera myndigheter. I vart fall behövs omfattande fortbildnings-, och vägledningsinsatser och länsstyrelsen behöver tilldelas en tydlig tillsynsvägläddande roll och kanske även vara remiss- eller överprövningsinstans.

Det föreslås att den myndighet som ska pröva frågan om artskyddsdispens på eget initiativ ska pröva dispensfrågan i samband med en anmälan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen menar att med ett sådant förfarande riskerar det att bli otydligt när och hur en artskyddsprövning initieras samt att detta riskerar att hanteras olika på olika myndigheter. Det kan också innebära att en dispensprövning påbörjas utan att sökanden vill det. Länsstyrelsen befarar också att det kan uppfattas som att myndigheter har tagit ställning i artskyddsfrågor i 12:6 samråd även när artskyddsfrågan inte blir aktuell i ett ärende om den inte förs över till ett dispensärende. Länsstyrelsen menar att det kan finnas skäl att se över förslaget om att det inte ska krävas någon ansökan.

Vilka arter ska vara nationellt fridlysta?

Det bedöms vara ett viktigt arbete att snarast se över att fridlysningen får det syfte som utredningen framhåller, att uppnå miljömålen och bibehållande av biologisk mångfald.

Länsstyrelsen välkomnar därför förslagen om att artlistorna ska kunna ändras och att kopplingen till problemen med biologisk mångfald lyfts som kriterier

för utpekade av fridlysta arter. I dag är rödlistan ett viktigt verktyg för prioriteringar i naturvårdsarbetet. Trots rödlistans redovisade begränsningar ser länsstyrelsen positivt på att klasser eller kriterier i rödlistningen kan användas som en del i bedömningen av vilka arter som ska vara nationellt fridlysta. Med en sådan koppling skulle även akvatiskt levande arter i större utsträckning aktualiseras för ett strikt skydd.

Vidare kan man synkronisera uppdateringar och revideringar av vilka arter som ska vara nationellt fridlysta med uppdatering och revidering av rödlistan så att det finns en aktuell bedömning av fridlysningsbehovet.

Det är viktigt att artlistorna ses över innan ett arbete startar med eventuella livsmiljöunderlag eller likande för att undvika att lägga tid på utredningar av fel arter.

Ersättningsmodell och områdesskydd

Länsstyrelsen välkomnar förslaget att kunna inrätta områdesskydd för miljöer med fridlysta arter. Det finns emellertid en risk att viktiga områden för fridlysta arter eller områden som berörs av en prövning inte kan få ett sådant skydd om gränsen sätts till ≥ 5 ha. Visserligen kan det långsiktigt ofta vara bäst att vid skydd få med en större yta men det stämmer inte alltid för objekt aktuella i ärenden som berör fridlysta arter. Många markägare har också ett brukande som utgår från mindre enheter. Länsstyrelsen ser därför en nedre storleksgräns som olämplig.

I fråga om biotopskydd och naturvårdsavtal ser länsstyrelsen att också behov av skyddsmöjligheter för de limniska arterna behöver förtydligas och behoven för de vattenknutna arter som kommer att omfattas av fridlysningsbestämmelser måste lyftas fram. Detta bör förtydligas i förslaget om ersättningsmodell.

Livsmiljöunderlag

Länsstyrelsen uppfattar att utredningen haft höga ambitioner med förslaget om livsmiljöunderlag och välkomnar att landskapsperspektivet lyfts i relation till biologisk mångfald. Det är dock tveksamt om hela denna ambition ryms inom ramen för tillämpning av fridlysningsbestämmelserna eller hänsynskraven i miljöbalken.

Med den utformning och omfattning som förslaget till livsmiljöunderlag har ställer sig länsstyrelsen tveksam till om arbetet med att ta fram dem verkligen kommer leda till förenklningar eller förbättringar i hanteringen av fridlysta arter och tydlighet gentemot markägare och verksamhetsutövare. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget om livsmiljöunderlag i den form och omfattning som föreslås.

Länsstyrelsen håller med om att det finns behov av tydligare underlag för bedömning i artskyddsfrågor avseende artvisa vägledning om lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått i relation till hänsynsreglerna i miljöbalkens kap 2 och utifrån rekvisiten i förbuds- och dispensbestämmelserna. Livsmiljöunderlagen syftar till att utreda och kartlägga arternas hela livsmiljöer, identifiering av förebyggande och främjande åtgärder med bäring på miljömål och biodiversitet i ett större

perspektiv, som inte i egentlig mening ska hanteras med tillsyn och prövning av fridlysningsbestämmelserna och som enligt länsstyrelsens bedömning sträcker sig utanför hänsynsreglerna.

För förenklad hantering av artskyddsärenden ser Länsstyrelsen snarare att i ett första steg kunskap sammanställs om de fridlysta arternas biologi i relation till de bestämmelser som ska gälla. Detta stöds av Mark- och miljööverdomstolens domar, M 9838-19, M 9836-19, M 9837-19 och M 9839-19, där det framhålls att begreppen som myndigheten använt i besluten inte har bäring på rekvisiten i fridlysningsbestämmelsen varför målen har återförvisats för förnyad bedömning. Det är alltså begrepp som är relevanta vid rättstillämpningen som behöver definieras och avgränsas i relation till de fridlysta arternas biologi. Vägledningar för arternas biologi och behov behöver tas fram i den juridiska kontexten för att bidra till tydligare och enklare hantering av fridlysningsbestämmelserna.

Förslaget om livsmiljöunderlag är väldigt omfattande och erfarenheter från de processer som man i utredningen har som förebild, tex grön infrastruktur och vattendirektivet, visar att det blir tunga, långa och arbetsintensiva processer. Vad avser grön infrastruktur har från markägareorganisationer framförts stor oro att materialet kan komma att innebära begränsningar tex förbud eller tillståndskrav i lag. Erfarenheter från arbetet med handlingsplanerna i grön infrastruktur visar att markägare blev oroliga att de värdrakter som presenterats i skulle kunna innebära inskränkningar eller problem, detta trots att syftet är att underlätta för markägarna så att de enklare ska kunna se var i landskapet höga naturvärden finns samlade.

Mycket av det som föreslås ingår i livsmiljöunderlagen kan möjligtvis redan finnas i bakgrundsbeskrivningar i länsstyrelsernas handlingsplaner för grön infrastruktur varför det synes onödigt att upprepa samma information i en ny form. Dessa underlag ser dock olika ut mellan länen och alla län har inte pekat ut t.ex. värdrakter för naturtyper, gjort bristanalyser eller kartlagt spridningssammanband. Länsstyrelsens menar att det inte passar att kombinera livsmiljöunderlagen eller andra underlag för hantering av artskyddsreglerna för intimt med grön infrastruktur.

Länsstyrelsen håller med om att det behövs ett regionalt underlag för bedömning och planering av åtgärder för biologisk mångfald ur ett lokalt och regionalt perspektiv. Emellertid finns svårigheter att ta fram sådan underlag i nuläget. Utredningen föreslår att länsstyrelserna utifrån befintlig kunskap om arter ska göra analyser av var arterna kan finnas och var det finns brister och behov av restaurering. Att med utgångspunkt i nuvarande underlag peka ut områden/landskap som kan hysa fridlysta arter riskerar dock att bli subjektivt eller rena gissningar.

Länsstyrelsen uppfattning är att de underlag som kan tas fram ska vara en faktaredovisning. Det är inte lämpligt att sammanställningar av naturvetenskapligt kunskapsläge ska göras till ett myndighetsbeslut som inte kan överklagas.

Utredningens förslag pekar på kunskapsbristerna. Kunskapsluckorna ska visserligen redovisas, men det vore bättre att satsa resurser på att peka ut och åtgärda åtminstone de största kunskapsbristerna innan analyser påbörjas. Många arter ingår idag inte i tex miljöövervakning och forskningsbaserade underlag saknas i många fall. Här behövs satsningar för att skapa den kunskap som saknas.

Det kan vara problematiskt att alla länsstyrelser gör analyser då det riskerar att bli olika bedömningar på olika sidor om länsgränser vilket kan skapa förvirring hos verksamhetsutövare som verkar i flera län.

De biologiska aspekterna för en art är ofta lika oavsett var i landet, även om vissa geografiska skillnader ofta finns. Det kan därför vara onödigt att i delar som avser arternas biologi fördela ut arbete på alla länsstyrelser. Att i stället göra nationella beskrivningar av fridlysta arters biologi och naturvårdsbehov i relation till hänsynskrav och fridlysningsbestämmelser skulle utnyttja statens resurser bättre och ge en neutralare vetenskaplig analys. För sådana sammanställningar behöver det göras en översyn av forskningsdata vilket ligger en bit ifrån länsstyrelsens verksamhet, men närmare Artdatabankens arbetssätt.

Det saknas idag en tydlig specialistfunktion med uppdrag att vägleda om arters biologi. Länsstyrelsen föreslår att Artdatabanken ges en centralare roll avseende forskningssammanställning och framtagande av underlag som beskriver arternas livsmiljöer och biologi i relation till fridlysningsbestämmelserna och hänsynskraven i miljöbalken. Artdatabanken kan med fördel ges ett tydligare uppdrag att vara vägledande kring arters biologi och kring förebyggande och främjande behov.

Länsstyrelsen menar att det inte är resurseffektivt att skapa ett nytt system hos varje länsstyrelse för att redovisa uppgifter om arters förekomster och livsmiljöer. Det bästa är att Artdatabanken även fortsättningsvis ansvarar för artdatabas och får resurser till att utveckla sin databas.

Vidare behöver man fundera på hur livsmiljöunderlag eller liknande ska tillgängliggöras för att bidra till förenkling. Rapporter riskerar att bli omfattande och svåra att ta till sig för målgruppen vilket riskerar att inte bidra till förenkling och tydlighet. Förutom myndigheter och kommuner ska även andra verksamhetsutövare, så som tex enskilda markägare, kunna ta del av underlaget. Det är viktigt att det är lätt att hitta, enkelt att använda, och att ta till sig. Länsstyrelsen förespråkar därför en modell med tex webbaserade lösningar som sammanställer digital information och länkar till lämpliga texter eller fakta.

Data över landskap och kartunderlag riskerar att bli inaktuellt genom markanvändning och andra faktorer såsom stormar och insektsangrepp. Länsstyrelsen ser en risk att det mellan uppdateringarna vart 5 år, hinner att hända så mycket med artförekomster och förändringar i landskapet att underlagen och bedömningarna riskerar att bli inaktuella.

Man borde därför utgå från befintliga lösningar istället för att göra något helt nytt. Bra exempel på lösningar finns exempelvis hos Skogsstyrelsen där skogsägaren enkelt kan titta på sin mark och hitta underlag om naturvärden och fridlysta arter. Även Artdatabankens sidor med artfakta skulle kunna utvecklas till sökbara kartor mm.

Utredningen föreslår att livsmiljöunderlag ska tas fram för fridlysta arter men också för andra tex hotklassade rödlistade och regionalt prioriterade arter som inte omfattas av fridlysningsbestämmelserna. Ett så stort uppdrag bör inte omfatta mer än det som faktiskt behövs och därmed endast tas fram för de arter som kommer att omfattas av fridlysningsbestämmelserna.

Sammantaget bedömer länsstyrelsen att förslaget om livsmiljöunderlag måste omarbetas och förtydligas. Länsstyrelserna kommer inte att kunna leverera ett heltäckande underlag som omfattar alla fridlysta och rödlistade

arter samt deras livsmiljöer inom överskådlig framtid. Kunskapsbristerna är för stora och arbetsinsatsen bedöms inte bidra till den förenkling och tydlighet som avses.

Konsekvenser – resurser.

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att anslagen till tillsyn av fridlysningsbestämmelserna behöver öka men bedömer att utredningens uppskattning av behovet av förstärkta resurser är otillräckligt.

Tillsyn av artskyddet är ofta händelsestyrt och ingår i handläggning av andra ärenden som anmälts eller vid tillståndsprövning enligt miljöbalken. I rapporterna till Naturvårdsverket om länsstyrelsernas samlade miljöbalkstillsyn finns därför artskyddstillsyn ”inbakad” i andra redovisningsposter varför all artskyddstillsyn inte syns i statistiken. Uppföljning av förelägganden i tex 12:6 samråd eller villkor i andra beslut kan också omfatta skyddade arter i de fall där artskyddsdispens inte bedömts nödvändig.

Länsstyrelsen vill särskilt framhäva uppgifterna om att artskyddstillsyn i många fall nedprioriteras till förmån för annan tillsyn och att siffrorna inte står i proportion till *behovet* av artskyddstillsyn.

Länsstyrelsen noterar att antalet artskyddsfrågor i ärenden/ dispensansökningar sannolikt kommer att öka. Inte primärt som ett resultat av utredningens förslag utan också för att tolkningen av artskyddsbestämmelserna utifrån EU-domstolens avgörande i *Skydda skogen-målen* i viss mån avviker från etablerad rättspraxis (MÖD 2016:1).

Utredningens förslag om krav på 12:6 samråd när fridlysta arter berörs bör också öka antalet ärenden. Utredningen föreslår ytterligare uppgifter t ex att länsstyrelserna ska medverka i Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets uppdrag att ta fram vägledning för dispensprövning.

Det är också naturligt att nya regler – även när de inte innebär stora förändringar i sak – ger ett behov av vägledning och rådgivning mm förebyggande artskyddstillsyn. Med införande av att allmänheten ska kunna komma till tals i sådana ärenden är det också rimligt att anta att myndigheternas ärendehantering kommer att ta mer tid.

Allt sammantaget indikerar ett klart ökat behov av resurser för att hantera artskyddsfrågor på länsstyrelserna. Länsstyrelsen anser det därför vara motiverat att resurserna för artskyddstillsyn ökar med minst 1 årsarbetskraft per länsstyrelse.

Länsstyrelsen noterar att inga förstärkta resurser till länsstyrelserna föreslås för arbetet med områdesskydd till följd av fridlysningsbestämmelserna. Det är sannolikt att tillgängliga resurser helt kommer att avgöra hur det här nya arbetssättet faller ut i praktiken. Områdesskydd är ofta långsamma processer från inledande diskussion till att markägaren fått ersättning. Det är svårt att uppskatta resursbehovet, eftersom vi saknar kunskap om i vilken omfattning områden behöver skyddas formellt i relation till fridlysta arter. I det fortsatta arbetet behöver detta resurssättas, så att långa handlägningsprocesser och eftersläpande ersättningar kan undvikas.

Om förslaget om livsmiljöunderlag realiserats behöver mer överväganden ske hur det ska resurssättas. Om utredningens bedömning att 1 årsarbetskraft per länsstyrelse och år är rimligt är mycket svårt att bedöma men verkar litet.

Länsstyrelsen kan inte heller se hur man har kommit fram till den siffran. Arbetet med livsmiljöunderlagen kommer att kräva omfattande insatser från länsstyrelserna. Det gäller kunskapsinhämtning-, analys, bristanalys, författande av underlagen, layout, samråd om underlagen mm. Därtill medverkan i arbetet att ta fram riktlinjer inför framtagandet av livsmiljöunderlagen. Utredningen saknar uppgifter om resurser till länsstyrelserna för arbetet att ta fram riktlinjer. Länsstyrelsen utgår från att detta täcks av de extra resurser länsstyrelserna föreslås få för arbetet att ta fram och besluta om livsmiljöunderlagen.

Länsstyrelsens preliminära bedömning är att omfattningen av uppdraget i första rundan att ta fram och besluta om de föreslagna livsmiljöunderlagen samt arbetet med riktlinjer för dessa kommer att kräva åtminstone 2 årsarbetskrafter per länsstyrelse och år.

De som medverkat i beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av landshövding Georg André. Länsråd Johan Blom, verksamhetschef Torben Ericson och enhetschef Christina Hägglund har också medverkat i beslutet. Föredragande har varit naturvårdshandläggare Gunilla Cassing Fällman.

Kopia till m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.